

שמו (סמות ט"ו ג'), ותניח התבן הזה תחת לשונך, והוא יקשור
כל הלשונות:

סימן מט

שרי כוס, קח כוס תמלאהו מי מעיין נובע וכו', ואחר כך
ישים בוהן ידו הימנית בפיו וכו'. או בנוסח אחר, קח כוס

מראש אמנה

קשרים סגוליים כפי שהובאו בתלמוד, שמועילים לענינים שונים,
אף על פי שאין העיון הטבעי גוזרם, עיי"ש:

סימן מט. שרי כוס וכו', כפי ששמענו מפי זקנים, כן היו אנשים

בדור שלפנינו בקיאים בפעולות שרי כוס, ופעמים

השתמשו בכך רק למצוה, לגלות תעלומת דבר אבידה או גניבה על
מנת להשיבם לבעלים. ואף על פי שלא הצליחו תמיד לגלותם, בכל
זאת, פעמים רבות עלתה בידם, והצליחו שתתגלגל זכות על ידם.

והנה מקור פעולה זו, איתא בברייתא הובאה בגמרא סנהדרין (דף

ק"א ע"א) תנו רבנן שרי שמן ושרי ביצים מותרין לשאול בהן,

אלא מפני שמכזבין, ע"כ. ופירש רש"י (סס) וז"ל, שרי שמן, יש

מעשה שדים, ששואלין על ידי שמן, וקרי להו שרי שמן, והיינו

שרי בוהן. ויש ששואלין בשפופרת של ביצה, וקרי להו שרי ביצים.

אלא מפני שמכזבין, לכך נמנעו מלשאול בהן, ע"כ. ולעיל מזה (סס

דיבור המתחיל בדבר גדיס) כתב רש"י שכן עושין כשאובדים שום דבר,

שואלים במעשה שדים והם מגידים להם וכו' עיי"ש. וכן פירש

הגאון נמוקי יוסף (כסוף המסכתא סס) כל הפירושים הללו, עיי"ש.

ופסקוה להלכה הרי"ף והרא"ש (סס) והרשב"א בתשובה (סימן תי"ג)

דשרי שמן ושרי ביצים מותר לשאול בהן, עיי"ש.

ועוד שם בגמרא (דף ס"ז ע"ב), אמר אביי, דקפיד אמנא, שד. דלא

קפיד אמנא, כשפים, ע"כ. ופירש רש"י (סס) מי שמקפיד על

הכלי שאינו יכול לעשות דבר בלא כלי הראוי לאותו דבר, כגון שרי

בוהן שצריכין סכין שקתו שחור, ושרי כוס שצריכין כוס של

זכוכית מלא מים עם מעט שמן זית וכו'. ותראה חמשה אנשים בתוך הכוס, והם יגידו לך, מה שתשאל מהם וכו'.

מראש אמונה

זכוכית, זהו שד. ומי שאינו מקפיד על הכלי, שבכל כלי הוא עושה, הרי אלו כשפים, עיי"ש.

והרא"ש (סס בסוף הפרק) כתב על הא דאמר רבי חייא בר אבא, בלטיהם (סמות ז' כ"ז) אלו מעשה שדים, בלהטיהם (סס סס י"א) אלו מעשה כשפים, ואמר אביי, דקפיד אמנא, מעשה שדים. דלא קפיד אמנא, כשפים וכו'. כיון דרבי חייא בר אבא ואביי פירשו לנו מה הן מעשה שדים, ומה הן מעשה כשפים, נראה שדעתם מסכמת שמעשה שדים אינן בכלל כשפים, ומותרים, והן בכלל עובדא דרבי חנינא ורבי אושעיא וכו'. וסיים דיכולים לשאול בהן להגיד על הגניבה וכיוצא בזה וכו' עיין שם. וכן פסק בפסקי הרא"ש שסידר הטור (סס סוף פרק קניעין) וז"ל (לפי הגהת פלפלא חריפתא שם), לעשות מעשה על ידי ספר יצירה, מותר לכתחלה, וכן מותר לעשות מעשה על ידי שדים, עכ"ל. וכבר הארכנו לעיל (סימן ל"ד) בשם כמה פוסקים שמתירים מעשה שדים להשביעם לגלות גניבה ואבידה וכדומה, עיי"ש. וגם הרשב"א בתשובה (סימן תי"ג) כתב בשם רש"י והרמב"ן דמעשה שדים מותר, עיי"ש.

והנה ברור מכל אלו המקורות המובאים, דפעולות שרי כוס שלוחשים לחישות ושואלים משרי השדים לגלות איזה דבר כמו גניבה ואבידה, ידועות הם מאז ומקדם בישראל בהיתר גמור גם בזמן רבותינו התנאים והאמוראים והמשך הדורות.

וזה שאמרו אלא מפני שמכזבין, לכך נמנעו מלשאול בהן, פירושו קאי אשדים, שמפני שמכזבין, דלפעמים מגלים את הדבר לאמיתו, ולפעמים שהם משחקים בבני אדם ומכזבין ללעוג בהם (ראה קרוב לפירוש זה נמצא בתשובת הריב"ש סוף סימן צ"ב בשם הרמב"ן ז"ל), לכך נמנעו בני אדם מלשאול בהן.

סימן נ

לבטל הפעולות או הפלאות שעושים אוחזי העינים,

מראש אמנה

ומדיוק לשון הברייתא דנקט מכזבין, כמו המים המכזבין (פרס פרק ח' משנה ט'), מוכח כי לפעמים מגלים את הדבר לאמיתו ומועילים, ולפעמים מלעיגים בבני אדם ומכזבין, כמו המים המכזבין, דלעתים מושכים, ולעתים מתייבשים, כמו שפירש ^{אוצר חכמה} רמב"ם בפירוש המשנה (ס).

שוב ראה דלפי פירוש רבינו נתן בעל הערוך, מה שהתירו לשאול בשרי שמן, היינו לומר שאין שום סכנה בזה, שאין השדים מזיקים את השואל, שכן כתב (נעמד ק"ט) וז"ל, שרי שמן ושרי ביצים, פירוש שרים ששואלים בהם בשמן ובביצים, מותר לשאול בהן בחול, דלא מסכני וכו' עיי"ש:

סימן נ. לבטל הפעולות או הפלאות שעושים אוחזי העינים וכו', דברים כאלה מצויים עד היום בין הערביים שוכני המדברות באהלי קדר, שעושים ענינים מתמיהים על ידי שמשתמשים בלחישות שמות של טומאה שנמסרו להם, כמו שכתבנו לעיל (סימן כ"ט).

וכן מפורש בדברי הפוסקים, שאוחזי העינים שמראים לעיני הרואים פעולות מתמיהות, הם ממיני המכשפים והמעוננים שהתורה אסרתם בפסוק (דברים י"ח י') לא ימצא בך וכו' מעונן ומגחש ומכשף (עיין להרב כסף משנה פרק י"א מהלכות עבודה זרה הלכה ט"ו ולחם משנה פס הלכה ט').

דוגמת הפלאות שעושים לעיני הרואים על ידי לחישותיהם, מפורש בגמרא סנהדרין (דף ס"ז ע"ב) אמר אביי, הלכות כשפים וכו', העושה מעשה בסקילה, האוחז את העינים (מראה כאלו עושה ואינו עושה כלום. רש"י) פטור, אבל אסור וכו'. אמר ליה רב לרבי חייא, לדידי חזי לי ההוא טייעא דשקליה לספסירא וגיידיה לגמלא, וטרף ליה בטבלא, וקם. אמר ליה, לבתר הכי, דם